

พม่า ... แหล่งอัญมณีสำคัญของโลก

พม่าเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยแร่ธาตุ โดยเฉพาะอัญมณีมีค่า ซึ่งนอกจากจะมีปริมาณมากแล้ว ยังมีคุณภาพดี มีชื่อเสียงในเรื่องความสวยงามที่ไม่เป็นรองอัญมณีจากชาติใด ๆ ดังนั้น อัญมณีจากพม่าจึงเป็นที่ชื่นชอบของผู้นิยมหินสีมีค่าทั้งหลาย อัญมณีที่มีชื่อเสียงและพบมากในพม่า คือ ทับทิม หยก ไช่มุก ไพลิน นิล อความารีน มรกต บุษราคัม หินเขียวหนุมาน และไพฑูริย์ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันพม่ามีรายได้จากการส่งออกอัญมณีราวปีละ 60 ล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น ซึ่งมีสัดส่วนเพียง 2% เมื่อเทียบกับมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศ เนื่องจากมีการลักลอบส่งออกจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังเป็นผลจากอัญมณีที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นอัญมณีหยาบที่ยังไม่ผ่านการเจียรไน ซึ่งเป็นขั้นตอนการแปรรูปที่ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก ทำให้พม่าไม่สามารถเก็บเกี่ยวรายได้จากการส่งออกอัญมณีได้มากเท่าที่ควร ดังนั้น รัฐบาลพม่าจึงพยายามหาทางแก้ไขปัญหาการลักลอบค้าอัญมณีโดยผิดกฎหมายด้วยการจัดงานแสดงและประมูลอัญมณีขึ้นเป็นประจำทุกปี นับตั้งแต่ปี 2507 เป็นต้นมา รวมทั้งอนุญาตให้บริษัทเอกชนต่างชาติร่วมทุนทำธุรกิจอัญมณีกับรัฐบาลพม่า เพื่อต้องการเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตจากต่างประเทศ

➤ การพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีของพม่า

เดิมรัฐบาลพม่าเป็นผู้ผูกขาดการทำเหมืองแร่และการซื้อขายอัญมณีในประเทศ อย่างไรก็ตาม ในปี 2531 รัฐบาลพม่าเริ่มดำเนินการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจมากขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมอัญมณีของพม่าเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ ในปี 2532 กระทรวงเหมืองแร่ของพม่า (Ministry of Mines) ได้จัดตั้ง Myanmar Gems Enterprise เพื่อควบคุมดูแลการผลิตและจำหน่ายอัญมณีของพม่า รวมทั้งหาแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีของพม่าให้เติบโตต่อเนื่อง ขณะที่ Myanmar Pearl Enterprise ทำหน้าที่ควบคุมการผลิตและการจำหน่าย ไช่มุก โดยในปี 2538 พม่าได้ออกกฎหมาย New Gemstone Law เพื่ออนุญาตให้บริษัทอัญมณีเอกชนมีส่วนร่วมในการสำรวจและขุดเจาะเหมืองแร่ รวมถึงผลิตและจำหน่ายอัญมณีได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้เป็นครั้งแรก กฎหมายดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณการผลิตอัญมณีในพม่าเพิ่มขึ้นมาก โดยในปี 2539 ผลผลิตหยก ไพลิน และทับทิมของพม่าได้เพิ่มขึ้นถึง 131 เท่า, 62 เท่า และ 61 เท่า ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปริมาณการผลิต ในปี 2537 ซึ่งเป็นช่วงก่อนการประกาศใช้กฎหมายนี้ ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ร่วมทุน (Joint Venture) กับบริษัทเอกชนกว่า 10 บริษัท เพื่อทำเหมืองอัญมณีในประเทศ โดยยึดหลัก Profit Sharing Basis เนื่องจากรัฐบาลยังขาดแคลนเงินทุนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น อันจะช่วยนำรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าสู่พม่าได้มากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ ปัจจุบันมีนักลงทุนต่างชาติหลายรายเข้าไปร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมอัญมณีในพม่าแล้ว อาทิ บริษัทจากญี่ปุ่นและไทย ฯลฯ

➤ อัญมณีที่สำคัญของพม่า

- **ทับทิม (Ruby)** แหล่งผลิตทับทิมที่ใหญ่ที่สุดในพม่าอยู่ที่เมือง Mogok ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของเขตมณฑลทะเลย์ เมือง Mogok เป็นแหล่งที่พบทับทิมจำนวนมากและคุณภาพดี โดยเฉพาะทับทิมสีเลือดนกที่มีชื่อเสียงโด่งดังและได้รับการยอมรับจากทั่วโลก สำหรับแหล่งทับทิมแหล่งใหญ่อีกแห่งหนึ่งของพม่าอยู่ที่

เมือง Mong Shu ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของภูฏาน แต่ทับทิมที่พบมีปริมาณน้อยกว่าและมีคุณภาพด้อยกว่าทับทิมที่พบในเมือง Mogok ดังนั้น ทับทิมส่วนใหญ่จากเมือง Mong Shu จึงต้องผ่านการเผาเพื่อทำให้ทับทิมมีสีแดงสดใสมากขึ้น ทั้งนี้ สำนักงานสถิติของพม่า (Central Statistical Organization) รายงานว่า ในช่วง 10 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2547/48 (ปีงบประมาณพม่าเริ่ม 1 เมษายน - 31 มีนาคม) พม่าผลิตทับทิมได้เพิ่มขึ้นราว 70% จากช่วงเดียวกันของปีก่อน เป็น 2.8 ล้านกะรัต อย่างไรก็ตาม ปริมาณผลผลิตทับทิมที่แท้จริงในพม่าอาจสูงกว่าที่รายงานไว้ เนื่องจากทับทิมบางส่วนถูกนำไปขายในตลาดมืดหรือลักลอบนำออกนอกประเทศอย่างผิดกฎหมาย ทั้งนี้ มีการประมาณการกันว่า แท้จริงแล้ว เกือบ 85% ของทับทิมในตลาดโลกเป็นทับทิมจากพม่า โดยตลาดส่งออกทับทิมที่สำคัญของพม่า ได้แก่ ไทย ประเทศในแถบยุโรปและอเมริกาเหนือ

- **หยก (Jade)** แหล่งผลิตหยกที่สำคัญของพม่าอยู่ในพื้นที่ Phakant ซึ่งอยู่ในเมืองมิตจีนา เมืองหลวงของรัฐกะฉิ่น ส่วนอีกแห่งอยู่ที่ Hkamti ซึ่งอยู่ในเขตสะกาย โดยทั้ง 2 แหล่งนี้เป็นแหล่งผลิตหยกคุณภาพดีที่มีชื่อว่า “Jadeite Jade” หรือที่นิยมเรียกว่า “หยกพม่า” โดยเนื้อหยกมีลักษณะคล้ายเส้นใยหรือเนื้อเทียน แต่มีสีค่อนข้างขุ่น นิยมนำไปทำเครื่องประดับสวมติดตัว เช่น แหวน และจี้ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งนี้ Jadeite เป็นหยกที่พบมากในพม่า¹ และจะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจาก Jadeite ที่พบในประเทศอื่นทั้งด้านผิว โทนสี และความโปร่งแสง ส่วนหยกที่พบมากอีกประเภทหนึ่งเป็นหยกคุณภาพปานกลางที่เรียกว่า “Nephrite Jade” หรือที่นิยมเรียกว่า “หยกไต้หวัน” โดยเนื้อหยกจะใสกว่าและมีสีเข้มกว่า Jadeite แต่มีความเหนียวและทนทาน จึงนิยมนำมาแกะสลักเป็นงานประติมากรรมชิ้นใหญ่ เช่น ตราหยกหรือดาบ สำหรับ Nephrite ที่พบในพม่า ส่วนใหญ่มีคุณภาพดึกว่าที่พบในประเทศอื่น ๆ

หลังจากเปิดประเทศ จำนวนเหมืองแร่หยกได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากที่มีเพียง 3 แห่ง และมีปริมาณการผลิตเพียง 130 ตัน ในปี 2531 เพิ่มขึ้นเป็นราว 1,200 แห่ง และผลิตหยกได้ราว 14,436 ตัน ในปี 2548 โดยหยกที่ผลิตได้ส่วนใหญ่ในพม่ามักส่งออกในรูปวัตถุดิบถึง 90% เนื่องจากเทคโนโลยีการเจียรไนและการออกแบบอัญมณีของพม่ายังไม่ได้มาตรฐานสากล ประกอบกับพม่ายังขาดแคลนช่างเจียรไนฝีมือดีส่วนที่เหลืออีก 10% พม่าจะส่งออกในรูปของหยกที่ผ่านการเจียรไนแล้ว แต่จะใช้ Brand Name ของบริษัทต่างชาติหรือของประเทศอื่น ๆ แทน สำหรับตลาดส่งออกหยกที่สำคัญของพม่า ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ ไต้หวัน และญี่ปุ่น

- **ไข่มุก (Pearl)** แหล่งผลิตไข่มุกที่สำคัญของพม่าอยู่ที่หมู่เกาะมะริด (Myeik) ซึ่งอยู่ในเขตตะนาวศรีทางตอนใต้ของพม่า ทั้งนี้ ไข่มุกส่วนใหญ่ที่ผลิตได้ในพม่า เป็นไข่มุกชนิด South Sea ซึ่งเป็นไข่มุกที่มีราคาแพงและหายากที่สุดในบรรดาไข่มุกทั้ง 4 ประเภท² สำหรับในปีงบประมาณ 2547/48 (1 เมษายน 2547 - 31 มีนาคม 2548) พม่าสามารถผลิตไข่มุกได้ราว 237,100 ชิ้น โดยกระทรวงเหมืองแร่ของพม่าตั้งเป้าว่าจะสามารถผลิตไข่มุกได้เพิ่มขึ้นเป็น 432,000 ชิ้น ภายในปีงบประมาณ 2549/50

¹ ประเทศที่พบ Jadeite มาก มีเพียง 5 ประเทศ ทั่วโลก ได้แก่ พม่า ญี่ปุ่น สหรัฐฯ กัวเตมาลา และรัสเซีย

² ไข่มุกที่มีการค้าขายกันมากในตลาดโลกมี 4 ประเภท ได้แก่ Fresh Water Pearl, Akoya Pearl (พบมากในญี่ปุ่น), Black Pearl (พบมากที่เกาะ Tahiti ในหมู่เกาะเฟรนช์โปลินีเซีย) และ South Sea Pearl

ปัจจุบันรัฐบาลพม่ามีฟาร์มเพาะเลี้ยงไข่มุกอยู่ที่เกาะ Pearl Island, Mali Island และ Apauyi Island นอกจากนี้ รัฐบาลพม่ายังร่วมทุนทำฟาร์มไข่มุกกับบริษัทเอกชนในประเทศอีก 3 บริษัท³ และบริษัทจากต่างประเทศ 3 บริษัท⁴ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลพม่ามีแผนจะเปิดเสรีการลงทุนผลิตและส่งออกไข่มุกภายในปี พ.ศ. 2553

➤ ช่องทางการจำหน่ายอัญมณีของพม่า

นอกเหนือจากการจำหน่ายอัญมณีในตลาดท้องถิ่นและการค้าชายแดนแล้ว ช่องทางการจำหน่ายอัญมณีที่มีความสำคัญมากสำหรับพม่า คือ การจัดงานแสดงและประมูลอัญมณี (Myanmar Gems Emporium) ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนมีนาคมและเดือนตุลาคมของทุกปี โดยจุดเด่นของงานแสดงฯ ดังกล่าวอยู่ที่การจัดแสดงหยกที่ยังไม่ได้เจียระไน ทั้งนี้ งานแสดงและประมูลอัญมณื่อดังกล่าวมีความสำคัญต่อพม่าเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะมีลูกค้าต่างประเทศซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเข้าชมงานแสดงและร่วมประมูลอัญมณี โดยเฉพาะลูกค้าจากจีน ฮองกง ไทย และญี่ปุ่น ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่พม่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ล่าสุด เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2549 ที่ผ่านมา Myanmar Gems Enterprise ได้จัดงานแสดงและประมูลอัญมณีที่ Myanma Gems Mart บนถนน Kaba Aye Pagoda ในกรุงย่างกุ้ง เมืองหลวงเก่าของพม่า โดยมีผู้ค้าอัญมณีเข้าร่วมงานดังกล่าวกว่า 2,000 คน จากบริษัทในประเทศราว 337 บริษัท และบริษัทต่างประเศราว 232 บริษัทจาก 11 ประเทศทั่วโลก ซึ่งคาดว่าพม่าจะมีรายได้จากการจัดงานประมูลอัญมณีในครั้งนี้อย่างน้อยกว่า 63 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ
เมษายน 2549

³ ได้แก่ Niino Pearl Co., Ltd. (อยู่ที่ Magyibinsaung Island), Orient Pearl Co., Ltd. (อยู่ที่ Zinyaw Island) และ Orient Pearl Co., Ltd. (อยู่ที่ Shwegyun Island)

⁴ ได้แก่ Atlantic Co., Ltd. (อยู่ที่ Done PaleAw Island), Myanmar Andam Pearl Co., Ltd. (อยู่ที่ St. Luke Island) และ Tasaki Co., Ltd. (อยู่ที่ Domel Island)